

Sygn. akt VIII U 1564/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 stycznia 2022 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	sędzia Teresa Kalinka
Protokolant	Renata Figiel

po rozpoznaniu w dniu 18 stycznia 2022 r. w Gliwicach

sprawy M. Z. (Z.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

o emeryturę pomostową

na skutek odwołania M. Z.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

z dnia 25 listopada 2021 r. **nr** (...)

oddala odwołanie.

(-) SSO Teresa Kalinka

Sygn. akt VIII U 1564/21

UZASADNIENIE

Decyzją z 25 listopada 2021 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. odmówił ubezpieczonemu M. Z. prawa do emerytury pomostowej, wskazując że nie udowodnił 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych, a także z powodu niewykonywania po dniu 31 grudnia 2008 r. pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Ubezpieczony wniósł odwołanie od powyższej decyzji, domagając się jej zmiany i przyznania mu prawa do emerytury pomostowej. Podniósł, iż organ rentowy błędnie nie uznał mu jako okresu składkowego prowadzenia działalności gospodarczej od 13 października 1997 r. do nadal, pomimo tego, że nie jej nie zawieszał ani nie zaprzestał jej prowadzenia. Dodał też, że zgodnie z art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych nie musi wykonywać pracy w szczególnych warunkach po 31 grudnia 2008 r., by uzyskać prawo do emerytury pomostowej, o ile spełni pozostałe przesłanki wskazane w tym przepisie, które – w jego ocenie – spełnia.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko zawarte w zaskarżonej decyzji. (...) Oddział w C. wskazał, że po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego stwierdził, że ubezpieczony

spełnia warunek posiadania 25-letniego okresu składkowego i nieskładkowego. Jednakże nie ma to wpływu na zmianę zaskarżonej decyzji, albowiem ubezpieczony nadal nie spełnił warunku wykonywania po dniu 31 grudnia 2008 r. prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony M. Z., urodzony (...), w dniu 10 września 2021 r. złożył wniosek o przyznanie prawa do emerytury pomostowej.

Zaskarżoną decyzją z 25 listopada 2021 r. (...) Oddział w C. odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury pomostowej. Ostatecznie przyczyną odmowy prawa do emerytury pomostowej było niewykonywanie przez ubezpieczonego po dniu 31 grudnia 2008 r. pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wskazał, że ubezpieczony legitymuje się okresem składkowym i nieskładkowym w wymiarze przekraczającym 25 lat.

Do stażu pracy w szczególnych warunkach organ rentowy zaliczył ubezpieczonemu 15 lat, 11 miesięcy i 7 dni, tj. okres pracy w KWK (...), tj. od 27 sierpnia 1979 r. do 30 listopada 1995 r., w tym 5 lat i 9 miesięcy pracy pod ziemią, tj. od 28 lutego 1990 r. do 30 listopada 1995 r.

Ubezpieczony w okresie od 24 lipca 1979 r. do 30 listopada 1995 r. był zatrudniony w KWK (...) w K. na następujących stanowiskach:

- pracownika magazynu na powierzchni – od 24 lipca 1979 r. do 26 sierpnia 1979 r.,
- ślusarza na powierzchni – od 27 sierpnia 1979 r. do 27 lutego 1990 r.,
- ślusarza pod ziemią – od 28 lutego 1990 r. do 31 sierpnia 1990 r.,
- stażysty pod ziemią – od 1 września 1990 r. do 31 marca 1991 r.,
- dozorca oddziału mechanicznego pozaprzodkowego pod ziemią – od 1 kwietnia 1991 r. do 31 sierpnia 1992 r.,
- sztygara zmianowego oddziału mechanicznego pozaprzodkowego pod ziemią – od 1 września 1992 r. do 30 listopada 1995 r.

Podczas zatrudnienia na stanowisku ślusarza na powierzchni w okresie od 27 sierpnia 1979 r. do 27 lutego 1990 r. ubezpieczony faktycznie wykonywał pracę konserwatora maszyn i urządzeń przeróbki mechanicznej węgla. Ubezpieczony pracował wówczas w systemie 3-zmianowym na oddziale mechanicznym zakładu przeróbki mechanicznej węgla. W oddziale tym pracowało około 80 osób. Do zadań ubezpieczonego jako konserwatora należało przede wszystkim wykonywanie pracy związanej z wymianą taśm łożysk, rolek w taśmociągu, wymontowywaniu przekładni, które następnie przekazywano do warsztatu w celu naprawy. Podczas tych prac taśmociąg był wyłączony, jednak obok całej czasy inne taśmociągi pozostawały w ruchu. Oprócz ww. czynności ubezpieczony zajmował się remontowaniem przesiewaczy węgla i złomowaniem zużytych urządzeń, a także remontowaniem zsyków węgla. Ubezpieczony pracował w zapyleniu, wilgoci i wysokim hałasie.

W świadectwach wykonywania prac w szczególnych warunkach z 2 sierpnia 2021 r. Spółka (...) S.A. w B. wskazała, że ubezpieczony zatrudniony w KWK (...) stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace w szczególnych warunkach w następujących okresach:

- od 27 sierpnia 1979 r. do 27 lutego 1990 r. jako ślusarz na powierzchni -prace konserwatora maszyn i urządzeń przeróbki mechanicznej węgla, tj. prace przy przeróbce mechanicznej węgla wymienione w wykazie B, dziale

I, poz. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze;

- od 28 lutego 1990 r. do 31 sierpnia 1990 r. jako ślusarz pod ziemią, tj. pracę pod ziemią wymienioną w wykazie A, dziale I, poz. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r.;
- od 1 kwietnia 1991 r. do 31 sierpnia 1992 r. jako dozorca oddziału mechanicznego pozaprzodkowego pod ziemią i od 1 września 1992 r. do 30 listopada 1995 r. jako sztygar zmianowy oddziału mechanicznego pozaprzodkowego pod ziemią, tj. pracę w dozorze inżynieryjno-technicznym wymienioną w wykazie A, dziale XIV, poz. 24 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r.

W okresie od 13 października 1997 r. ubezpieczony prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą.

Po dniu 31 grudnia 2008 r. ubezpieczony nie wykonywał pracy w warunkach szczególnych.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie akt organu rentowego, przesłuchania ubezpieczonego (nagranie z rozprawy z 18 stycznia 2022 r. k.24).

Sąd uznał zgromadzony materiał dowodowy za kompletny i wiarygodny, a przez to pozwalający na poczynienie ustaleń faktycznych w sprawie.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (t.j. Dz.U. z 2018r., poz. 1924 ze zm.) prawo do emerytury pomostowej, z uwzględnieniem art. 5-12, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.;
- 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
- 3) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
- 4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
- 5) przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- 6) po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Po myśli art. 3 ust. 1 prace w szczególnych warunkach to prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwale uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku; wykaz prac w szczególnych warunkach określa załącznik nr 1 do ustawy.

Zgodnie z ust. 3 tego przepisu prace o szczególnym charakterze to prace wymagające szczególnej odpowiedzialności oraz szczególnej sprawności psychofizycznej, których możliwość należytego wykonywania w sposób niezagrażający bezpieczeństwu publicznemu, w tym zdrowiu lub życiu innych osób, zmniejsza się przed osiągnięciem wieku emerytalnego na skutek pogorszenia sprawności psychofizycznej, związanego z procesem starzenia się; wykaz prac o szczególnym charakterze określa załącznik nr 2 do ustawy.

Za pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach uważa się pracowników wykonujących po dniu wejścia w życie ustawy, w pełnym wymiarze czasu pracy, prace, o których mowa w ust. 1 (ust. 4). Za pracowników wykonujących prace o szczególnym charakterze uważa się pracowników wykonujących po dniu wejścia w życie ustawy, w pełnym wymiarze czasu pracy, prace, o których mowa w ust. 3 (ust. 5). Za pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze uważa się również osoby wykonujące przed dniem wejścia w życie ustawy prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (ust.7).

Bezspornie ubezpieczony legitymuje się wymaganym okresem składkowym i nieskładkowym – co potwierdził organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie. Poza sporem jest również, że odwołujący osiągnął wymagany wiek 60 lat, a także że ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat. Bezsporne w sprawie jest również to, że po dniu 31 grudnia 2008 r. ubezpieczony nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, co oznacza, że ubezpieczony nie spełnia przesłanki wymienionej w art. 4 pkt 6 ustawy o emeryturach pomostowych, a w konsekwencji nie może uzyskać prawa do emerytury pomostowej na podstawie art. 4, albowiem wszystkie warunki wskazane w tym przepisie muszą być spełnione łącznie.

Należy jednak podkreślić, że ustawa o emeryturach pomostowych w art. 49 daje możliwość uzyskania przez ubezpieczonych prawa do emerytury pomostowej w przypadku braku wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 tej ustawy po 31 grudnia 2008 r., o ile zostaną spełnione przesłanki wskazane w tym przepisie. Jak wynika zatem z art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych prawo do emerytury pomostowej przysługuje również osobie, która:

- 1) po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 2) spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12;
- 3) w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

Biorąc pod uwagę treść ww. przepisów, aby ubezpieczony – który nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze po 31 grudnia 2008 r. – mógł nabyć prawo do emerytury pomostowej, musiałby wykazać dodatkowo, że na dzień 1 stycznia 2009 r. przez co najmniej 15 lat wykonywał prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

W ocenie Sądu przeprowadzone w niniejszej sprawie postępowanie dowodowe nie wykazało, by ubezpieczony spełnił ww. przesłankę.

Ubezpieczony domagał się w szczególności uznania za pracę w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych pracy wykonywanej przez niego w KWK (...) od 27 sierpnia 1979 r. do 30 listopada 1995 r., którą w zaskarżonej decyzji organ rentowy zaliczył do pracy w szczególnych warunkach. W ww. okresie ubezpieczony pracował w charakterze konserwatora maszyn i urządzeń przeróbki mechanicznej węgla na powierzchni (od 27 sierpnia 1979 r. do 27 lutego 1990 r.) oraz pod ziemią (od 28 lutego 1990 r. do 30 listopada 1995 r.) kolejno jako: ślusarz, stażysta, dozorca oddziału mechanicznego pozaprzodkowego i sztygar zmianowy oddziału mechanicznego pozaprzodkowego.

Należy wskazać, że prace, które wykonywał ubezpieczony w KWK (...) na powierzchni w latach 1979-1990 kwalifikują się do zaliczenia do pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze w rozumieniu w rozumieniu art. 32 i art. 33 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Prace te zostały wymienione w rozporządzeniu Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze w wykazie A, dziale I, poz. 5 (przeróbka mechaniczna węgla).

Jednakże – co należy podkreślić – prace ubezpieczonego wykonywane przez ubezpieczonego w latach 1979-1990, tj. na stanowisku konserwatora maszyn i urządzeń przeróbki mechanicznej węgla na powierzchni, nie znalazły się w ustawie o emeryturach pomostowych. W wykazach załączonych do ustawy o emeryturach pomostowych ustawodawca wprawdzie wskazał „prace bezpośrednio przy przeróbce mechanicznej węgla”, jednak w ocenie Sądu nie są to prace, które wykonywał ubezpieczony w spornym okresie.

Z treści powołanych przepisów wynika, że kwalifikowane czynności musiały dotyczyć "bezpośrednio" przeróbki mechanicznej węgla. Trafne w tym zakresie wyjaśnienia poczynił Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z 9 lutego 2012 r. (sygn. akt III AUa 1027/11), w którym wskazał, że nie każde zatrudnienie na terenie zakładu przeróbki mechanicznej węgla stanowi pracę wykonywaną "bezpośrednio przy przeróbce mechanicznej węgla", gdyż określenie "bezpośrednio" oznacza "bez jakiegokolwiek pośrednictwa, osobiście, wprost, bez czegoś, co przegradza". Sąd Apelacyjny podkreślił, że istotny jest bezpośredni związek wykonywanej pracy z procesem przeróbki mechanicznej węgla, co powoduje, iż jedynie praca pozostająca w takim bezpośrednim związku jest pracą w narażeniu na szkodliwe czynniki w stopniu, który może prowadzić do szybszego obniżenia wydolności organizmu.

Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z 28 marca 2019 r. (sygn. III AUa 351/19) wskazał również, że proces mechanicznej przeróbki węgla polega na sortowaniu według wielkości ziaren i kawałków węgla, rozdrabnianiu, klasyfikacji wodnej lub powietrznej dla rozdzielania drobnych ziaren węgla według wielkości, wzbogacaniu, czyli rozdzielaniu minerałów według składu, mającym na celu zwiększenie zawartości substancji palnej w węglu przez częściowe usunięcie z niego domieszek substancji mineralnej, suszeniu (odwadnianiu), czyli zwiększeniu zawartości substancji palnej przez częściowe lub całkowite usunięcie balastu w postaci wilgoci, odpylaniu, co wynika z potrzeb technologii procesów przerobczych i względów BHP, mieszaniu mającemu na celu uśrednienie parametrów węgla, brykietowaniu lub aglomeracji, w celu spojenia najdrobniejszych ziaren miałów węglowych w kawałki o większych rozmiarach

Sąd Okręgowy, akceptując w pełni przedstawioną powyżej wykładnię uregulowania zawartego w pkt 1 wykazu prac w szczególnych warunkach - stanowiącego załącznik do ustawy o emeryturach pomostowych, doszedł do przekonania, że w realiach rozpoznawanej sprawy praca wykonywana przez odwołującego nie spełniała wymogu takiej "bezpośredniości". Odwołujący zajmował się wyłącznie pracami remontowymi urządzeń eksploatowanych wprawdzie w zakładach przeróbki mechanicznej, jednak z całą pewnością, nie w warunkach pozwalających na uznanie, iż tego rodzaju czynności mieściły się w pojęciu bezpośredniej przeróbki mechanicznej węgla.

Należy zatem podkreślić, że ubezpieczony nie spełnił przesłanki z art. 49 pkt 3 ustawy o emeryturach pomostowych, albowiem nie wykazał co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ww. ustawy.

Mając powyższe na uwadze należało uznać, że ubezpieczony nie spełnia przesłanek do przyznania mu prawa do emerytury pomostowej.

Z uwagi na powyższe, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie.

(-) sędzia Teresa Kalinka